

Obsah

O autorovi

Úvod

1. Didaktická vsuvka

2. Metodologický úvod

3. Výukové metody

Asociační metody

Asociační evokace učiva

Clustering

Jak vypadá, jak se vaří, jak se staví

Atraktivizace učiva

Brainstormingové metody

Klasický brainstorming

Lístečková metoda

Banka nápadů

Brainpool

Diamant

Brainwriting do kruhu

Delfská metoda

Diskusní pavučina

Generátor otázek

Gordonova metoda

Hierarchizační technika brainstormingu

HOBO metoda

Metoda 635

Metoda Phillips 66

Moderační galerie

Questionstorming

Rolestorming

Round Robin

Synektika

Návazné brainstormingové metody

Čas

Činnostní učení

Počtní divadélko

Daltonské výukové metody

Daltonský kruhový model

15

17

27

31

34

34

34

36

37

38

38

40

41

43

43

43

46

47

47

48

49

49

51

51

52

52

53

54

55

55

58

60

60

61

62

63

<i>Daltonská metoda povinných a nepovinných úkolů</i>	65
<i>Daltonský týdenní plán</i>	66
<i>Daltonská práce v pracovních centrech</i>	68
<i>Daltonská pracovní smlouva</i>	70
Decrolyho metody	72
<i>Tematická výuka</i>	73
<i>Třídobá pedagogická metoda</i>	76
<i>Záhadné předměty</i>	78
Didaktické prostředky	78
<i>Desková hra</i>	80
<i>Film</i>	84
<i>Fotografie</i>	88
<i>Hudba</i>	98
<i>Karikatura</i>	103
<i>Komiks</i>	105
<i>Mapa</i>	107
<i>Obraz</i>	111
<i>Plakát</i>	111
<i>Počítačová hra</i>	113
<i>Poštovní známky</i>	122
<i>Pracovní list</i>	124
<i>Odpovědní list</i>	125
<i>Pracovní sešit</i>	125
<i>Prezentace</i>	126
<i>Sešit</i>	131
<i>Stavebnice</i>	132
<i>Tematická koláž</i>	134
<i>Učebnice</i>	134
<i>Zpravodajství</i>	136
Didaktické modifikace	138
Didaktická technika	145
<i>Didaktický kufřík</i>	146
<i>Kamera a fotoaparát</i>	147
<i>Televize</i>	149
Diferenciační výukové metody	155
<i>Individuální selekce obtížnosti úkolů</i>	160
<i>Týmová selekce obtížnosti úkolů</i>	160
<i>Diferenciační učení na stanovištích</i>	160
<i>Obálková participační metoda</i>	163
<i>Dílna budoucnosti</i>	163
Domácí úkoly	165

16	Dramatizační metody	169
165	<i>Act and speak</i>	171
166	<i>Bodysculpting</i>	171
167	<i>Divadlo fórum</i>	173
168	<i>Dramatický celek</i>	173
169	<i>Dramatizace textu</i>	179
170	<i>Hra v roli</i>	183
171	<i>Inscenační metody</i>	188
172	E-learning	190
173	<i>Blended learning</i>	193
174	<i>Just in time</i>	193
175	<i>Learning management system</i>	194
176	<i>Sociální síť</i>	194
177	Evokační metody	194
178	Exkurze	194
179	Experiment	197
180	Freinetovské metody	200
181	<i>Korespondence mezi třídami</i>	200
182	<i>Tisk textů</i>	201
183	<i>Volné psaní</i>	202
184	Frontální výuka	202
185	<i>Interaktivní tabule</i>	203
186	<i>South African gambling game</i>	203
187	Gamifikace	204
188	Galerie a muzea	206
189	Herbartovské metody	211
190	Heuristické výukové metody	212
191	Hra (edukační)	212
192	<i>Barevná spolupráce</i>	213
193	<i>Bingo</i>	215
194	<i>Kdo jsem?</i>	219
195	<i>Otázkový baseball</i>	219
196	Integrovaná tematická výuka	220
197	<i>Aplikační úkoly</i>	221
198	Jenský plán	228
199	Kognitivní metody	228
200	<i>Alfa box</i>	229
201	<i>Analýza věcných rysů</i>	230
202	<i>Cyklus 5-E</i>	230
203	<i>Časová osa</i>	232
204	<i>Fish pool</i>	233

Force fit	234
In/out metoda	234
Kostka	235
Krok za krokem	236
Metody kognitivních operací	236
Metoda ano/ne	248
Metoda CNB	248
Metoda V-CH-D	249
Morfologická matice	250
Occamova břitva	251
Odrážky	251
Organigramy	252
Pamětní tabule	256
Párové srovnávání	257
Pexeso	257
Plán se vzorcem ZKSH	257
Strategie podnětných otázek	258
Strom příčin a důsledků	259
Studijní deník	259
Šest dobrých sluhů	259
Šest klobouků	260
Tvoření scénářů	260
Udělování puntíků	263
Komunikační metody	264
Akvárium	265
ANO/NE	266
Bzučící skupiny	267
Debata	267
Hodnotové škály	268
Horké křeslo	271
Jdi na své místo	271
Kolotoč	271
Komunikační kruh	272
Komunikační metoda „pera doprostřed“	273
Metoda lodní porady	273
Názorová škála	273
Obří papír	274
Panelová diskuse	275
Poslední slovo patří mně	275
Referát	276
Rozhovor	277

ŘTE	Řetězení diskuse	278
ŘTE	Řízená diskuse	278
KIEM	Komunikační semafor	280
ŘTE	Signalizované odpovědi	280
ŘTE	Sokratovská metoda (rozhovor)	281
STEP	Storytelling	282
OTE	Tenis	283
OKF	Výklad	284
VSE	Výměna názorů	289
KM	Konstruktivistické metody	289
KM	Kooperativní učení	291
ČSEP	Čísla ve skupině	291
NGEP	Skládačka	291
KEE	Jigsaw I	292
KEE	Jigsaw II	292
ČSEP	Tříkrokové interview	292
LA	Land art	292
ML	M-learning	295
MA	Manažerské metody	296
DO	Došlá pošta	297
FI	Fiktivní firma	298
KO	Koučování	299
ML	Mastery learning	300
MT	Metody práce s textem	300
ČD	Čtenářské dopisy	300
ČD	Čtení s otázkami	301
DO	Doplňování	301
DO	Dvojitý deník	303
INS	INSERT značky	304
KS	Klíčová slova	306
KL	Literární kroužek	307
PC	Párové čtení	310
PO	Podvojný deník	310
PT	Práce s textem – skládání textu	311
PY	Pyramida	311
ŘP	Řízené poznámky	312
ŘP	Řízené čtení	313
SC	Společné čtení	313
SQ	SQ4R	313
SP	Studijní průvodci	314
SV	Svět v mé hlavě	314

275	<i>Zpřeházené věty</i>	315
276	Metody práce ve dvojicích	315
277	<i>Ping-pongový brainstorming</i>	318
278	<i>Psaní ve dvojicích</i>	318
279	<i>Think-pair-share</i>	318
280	Metody tvůrčího psaní	319
281	<i>5 W (who, what, where, when, why)</i>	319
282	<i>Hamburger</i>	320
283	<i>Metoda RAFT</i>	321
284	<i>Modelované psaní</i>	323
285	<i>Mapa příběhu</i>	323
286	<i>Metoda tvůrčího psaní – dokončení ukázky</i>	323
287	<i>Metoda tvůrčího psaní – příběhy k obrázkům</i>	324
288	<i>Metoda tvůrčího psaní – tady a teď</i>	324
289	<i>Pyramidový příběh</i>	324
290	<i>Role na zdi</i>	325
291	<i>Společné psaní</i>	326
292	<i>Řízené psaní</i>	326
293	Metody vzájemného učení	327
294	<i>Práce s textem – vzájemné učení</i>	328
295	<i>Práce s textem – vzájemné učení a skládání textu</i>	329
296	<i>Skládkové učení</i>	329
297	<i>Vytváření příkladů</i>	329
298	Montessoriovské metody	330
299	<i>Montessoriovské pomůcky</i>	331
300	<i>Připravené prostředí</i>	332
301	<i>Montessori like</i>	333
302	Myšlenková mapa	333
303	<i>Buzanova sedmikroková mentální mapa</i>	334
304	<i>Myšlenková mapa asociační</i>	335
305	Pojmová mapa	336
306	Pojmová mapa – práce s textem	337
307	Příběhová mapa	338
308	NeeliMali	338
309	Nuda	343
310	<i>Paměť žáků</i>	347
311	Pohybové metody	347
312	<i>Anketáři</i>	350
313	<i>Hon na odpověď</i>	351
314	<i>Kompot</i>	351
315	<i>Od otázky k otázce</i>	352

Práce s chybou	353
Práce s prameny	353
Pracovní plány	354
<i>Advance organiser</i>	354
<i>Týdenní plán</i>	355
Problémové výukové metody	356
<i>Konstrukční problémy</i>	357
<i>Komunikační problémy</i>	360
<i>Myšlenkové problémy</i>	361
Programované učení	374
Projektové výukové metody	376
Převodové metody	383
Přiřazovací metody	384
<i>Semafor</i>	384
Oborový den	385
Rébusy	386
<i>Křížovky a osmisměrky</i>	386
<i>Přesmyčky a doplňovačky</i>	386
RWCT: Čtením a psaním ke kritickému myšlení	387
Samostatná práce žáků	395
Simulační metody	395
Skupinová práce	397
<i>Skupinová práce – klasická</i>	398
<i>Expertní skupiny</i>	399
<i>Kmeny a kořeny</i>	400
<i>Metoda čtyř rohů</i>	405
<i>Zájmová učební centra</i>	406
<i>Redakce produktu</i>	407
<i>Rotace produktu</i>	408
<i>Sněhová koule</i>	409
<i>Skupinová práce – vyslanec</i>	412
<i>Studijní skupiny</i>	413
<i>Výuka v odděleních</i>	413
<i>Rozdělení žáků do skupin</i>	414
Soutěže	416
<i>Body, získávání a ztrácení</i>	417
<i>Struktura versus struktura</i>	419
Svobodná škola	420
<i>Sudbury Valley</i>	420
Školní výlet	423

EP2	Školní zahrada	424
EP3	Školní statek	426
EP4	Zvíře ve škole	427
EP5	Taxonomie	433
EP6	Bloomova taxonomie	434
EP7	Taxonomie pro využití mnohačetných inteligencí	438
EP8	Taxonomie učebních úloh	439
EP9	Testování a zkoušení	440
EP10	Baziliščí test	442
EP11	Didaktický test	442
EP12	Diferenciační test	444
EP13	Kolíčkový test	445
EP14	Open-book exam	445
EP15	Orientační zkoušení	445
EP16	Pošepťej učiteli	446
EP17	Signalizace	446
EP18	Smysluplné učení	447
EP19	Tiché zkoušení	447
EP20	Třístupňová písemka	448
EP21	Vícestupňový test	449
EP22	Vzájemné zkoušení	452
EP23	Zkoušení před tabulí	453
EP24	Zkoušení jako součást výukového bloku	454
EP25	Hodnocení testu	463
EP26	Tradiční výuka	464
EP27	Třífázový model E-U-R	465
EP28	Týmové vyučování	470
EP29	Asistentské vyučování	471
EP30	Typy učení	471
EP31	Učení	472
EP32	Aktivní učení	472
EP33	Autentické učení	473
EP34	Otevřené učení	474
EP35	Smysluplné učení	474
EP36	Učení v životních situacích	475
EP37	Učení založené na zdrojích	475
EP38	Zážitková pedagogika	475
EP39	Zprostředkované učení	476
EP40	Vědecká konference	476
EP41	Volné psaní	477
EP42	Výukový plakát	478

Výzkumné metody	479
<i>Popisný výzkum</i>	479
<i>Historický výzkum</i>	480
<i>Experimentální výzkum</i>	480
<i>Výzkumné nástroje</i>	481
Waldorfské výukové metody	486
<i>Epochové vyučování</i>	486
<i>Eurythmie</i>	487
Začít spolu	488
<i>Výukové strategie</i>	488
<i>Pedagogický konstruktivismus a individualizace výuky</i>	489
<i>Prostředí třídy</i>	490
<i>Organizace výuky, formy a výukové metody</i>	491
<i>Klasifikace a hodnocení</i>	492
Žák učitelem	493
<i>Hodina naruby</i>	494
4. Hodnocení	495
Hodnocení žáků učitelem	495
<i>Klasifikace</i>	496
<i>Suportivní hodnocení</i>	500
<i>Slovní hodnocení</i>	504
<i>Klasifikace versus slovní hodnocení</i>	509
<i>Bodové hodnocení</i>	516
<i>Hodnocení procenty</i>	521
<i>Hodnocení body + procenta</i>	523
<i>Kriteriální hodnocení</i>	525
<i>Kombinace hodnocení</i>	526
<i>Řeč těla</i>	530
<i>Výkonnostní křivky</i>	531
<i>Žádné hodnocení</i>	534
<i>Další alternativy</i>	535
<i>Závěrečná hodnoticí třináctka</i>	538
<i>Evaluační vyučování</i>	539
<i>Dotazník</i>	539
<i>Grafická evaluační</i>	541
<i>Hitace</i>	544
<i>Simpsonovi</i>	544
<i>Třídní klima a jeho měření</i>	544
<i>Nedokončené věty</i>	551
<i>Střepinkový soud</i>	551

01	Sebehodnocení žáků	552
01B	<i>Hodnoticí list</i>	552
01C	<i>Portfolio</i>	553
01D	<i>Písemné sebehodnocení</i>	556
01E	<i>Ranní a závěrečný kruh</i>	561
01F	<i>Sebehodnocení individuální práce</i>	563
01G	<i>Sebehodnocení škálou</i>	563
01H	<i>Spoluhodnocení s učitelem</i>	564
01I	<i>V roli učitele</i>	566
01J	<i>Zpětné zpravodajství</i>	567
02	Vzájemné hodnocení žáků	567
02A	<i>Barvy</i>	568
02B	<i>Kritéria – body</i>	569
02C	<i>Návštěva galerie</i>	571
02D	<i>Plus/minus</i>	571
02E	<i>SWOT analýza</i>	572
5.	Didaktická literatura	573
05A	Doporučuji	573
05B	Raději ne	575
05C	Rozhodně ne	578
6.	Škola s dobrou didaktikou	590
06A	Didaktický apendix	590
06B	Organizace výukového dne a vyučování vůbec	590
06C	Žáci, třídy, učitelé	592
	Závěr	594
	Použité prameny	597
07A	<i>Česká republika</i>	597
07B	<i>Česká republika</i>	597
07C	<i>Česká republika</i>	597
07D	<i>Česká republika</i>	597
07E	<i>Česká republika</i>	597
07F	<i>Česká republika</i>	597
07G	<i>Česká republika</i>	597
07H	<i>Česká republika</i>	597
07I	<i>Česká republika</i>	597
07J	<i>Česká republika</i>	597
07K	<i>Česká republika</i>	597
07L	<i>Česká republika</i>	597
07M	<i>Česká republika</i>	597
07N	<i>Česká republika</i>	597
07O	<i>Česká republika</i>	597
07P	<i>Česká republika</i>	597
07Q	<i>Česká republika</i>	597
07R	<i>Česká republika</i>	597
07S	<i>Česká republika</i>	597
07T	<i>Česká republika</i>	597
07U	<i>Česká republika</i>	597
07V	<i>Česká republika</i>	597
07W	<i>Česká republika</i>	597
07X	<i>Česká republika</i>	597
07Y	<i>Česká republika</i>	597
07Z	<i>Česká republika</i>	597